

Flanders' Maritime Cluster 2014-2018

1. Inleiding

5 In 2009 hebben een aantal sleutelbedrijven uit de maritieme sector, samen met twee havenbesturen, lokale en regionale overheden en het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) de handen in elkaar geslagen om een mariene-maritieme cluster op te richten, Flanders' Maritime Cluster (hierna FMC genoemd).

10 Na een haalbaarheidsstudie via IWT werd in 2011 een doorstartplan opgesteld en gesteund door de provincie West-Vlaanderen (via de POM), groep DEME, Jan De Nul en haven van Oostende. In de periode 2011-2013 heeft de werking van FMC zich toegespitst op ledenwerving, netwerking, bekendmaking en promotie van de competenties binnen de Vlaamse mariene en maritieme sector, en het initiëren en uitvoeren van projecten zoals Energetic Algae (economische haalbaarheid van de kweek van algen op zee) en Zeetex (innovatieve textieltoepassingen in de maritieme sector). Eind 2013 telde de cluster ongeveer 100 leden, bijna allemaal bedrijven¹.

15 De raad van bestuur bestaat uit vertegenwoordigers van groep DEME, Jan De Nul, Sioen, POM West-Vlaanderen, het havenbestuur van Oostende, het havenbestuur van Antwerpen en Resoc Oostende.

Onderhavig plan gaat over de toekomst van FMC vanaf 2014: het doel, de ambitie en strategie, de inhoudelijke focus, de doelstellingen, de organisatiestructuur en het business plan.

1

2. Doel, ambitie en strategie

2.1 Maatschappelijk doel volgens de statuten

20

De vereniging heeft tot maatschappelijk doel:

§ 1 Het genereren, het verzamelen, en het verspreiden van de kennis betreffende de mariene/maritieme economie, industrie en wetenschappen, het stimuleren van de innovatie op dit vlak en de implementatie van deze kennis in economische eindresultaten, inclusief alle initiatieven die kunnen bijdragen tot een meerwaarde voor de maritieme/ mariene sector in Vlaanderen. De valorisatie van deze specifieke kennis gebeurt o.a. door de relevante wetenschappelijke kennis tot bij de bedrijven te brengen, en de bedrijven te ondersteunen en te begeleiden bij de effectieve integratie van deze kennis in hun productieprocessen en organisatiestructuur. De vereniging beoogt finaal het verhogen van de sociaal -economische slagkracht van de bedrijven uit de maritieme/mariene sector in Vlaanderen.

30

¹ Zie <http://www.flanders-maritime-cluster.be/ledenlijst> voor de ledenlijst en de tarieven

§ 2 Het opzetten en het onderhouden van een (inter)nationaal netwerk van relevante actoren, actief in het domein van de maritieme/mariene economie, met als doel effectieve synergieën en samenwerking aan te moedigen die bijdragen tot de groei van de maritieme/mariene sector in Vlaanderen.

35 § 3 De bevordering van de visibiliteit en de internationale uitstraling van de Vlaamse expertise in de maritieme/mariene bedrijven van Vlaanderen.

§ 4 Het ondersteunen en het verbeteren van de industriële activiteiten én economische producten, processen en organisaties in de maritieme/mariene bedrijven in Vlaanderen o.a. door:

- De transfer van technologie en kennis ter versterking van de sociaal-economische prestatie van de Vlaamse bedrijven in deze sector.
- 40 • Het opzetten en het uitvoeren van industriële en economische onderzoeksprojecten.
- Het ontwikkelen van synergieën met andere kennisplatforms.
- Het versterken en integreren van de industriële expertise en relevante kennis inzake duurzame en/of hernieuwbare energie.
- 45 • Het aangaan van financiële en/of immateriële participaties in projecten, structuren, bedrijven, starters, en spin-offs van de maritieme/mariene sector.

§ 5 Het ontwikkelen van de randvoorwaarden, die de ontwikkeling van de maritieme/mariene economie in Vlaanderen ondersteunen. Deze ondergeschikte doelstelling beoogt o.a. de versterking van het ondernemerschap, de relevante wetgeving, de nodige infrastructuur, de duurzame ontwikkeling, en de relevante administratieve procedures.

50 De vereniging zal zich niet bezighouden met haveninterne aangelegenheden.

De vereniging kan alle activiteiten ontwikkelen die rechtstreeks of onrechtstreeks bijdragen tot verwezenlijking van bovenvermelde niet-winstgevende doelstellingen, met inbegrip van bijkomstige commerciële en winstgevende activiteiten binnen de grenzen van wat wettelijk toegestaan is. Daartoe kan de vereniging ook deelnemen aan en/of het begeleiden van al dan niet gesubsidieerde Vlaamse/Europese en/of Europese of internationale projecten met betrekking tot de realisatie van hoger genoemde doelstellingen. De opbrengsten worden aangewend om deze doelstellingen te realiseren.

2.2 Ambitie

60

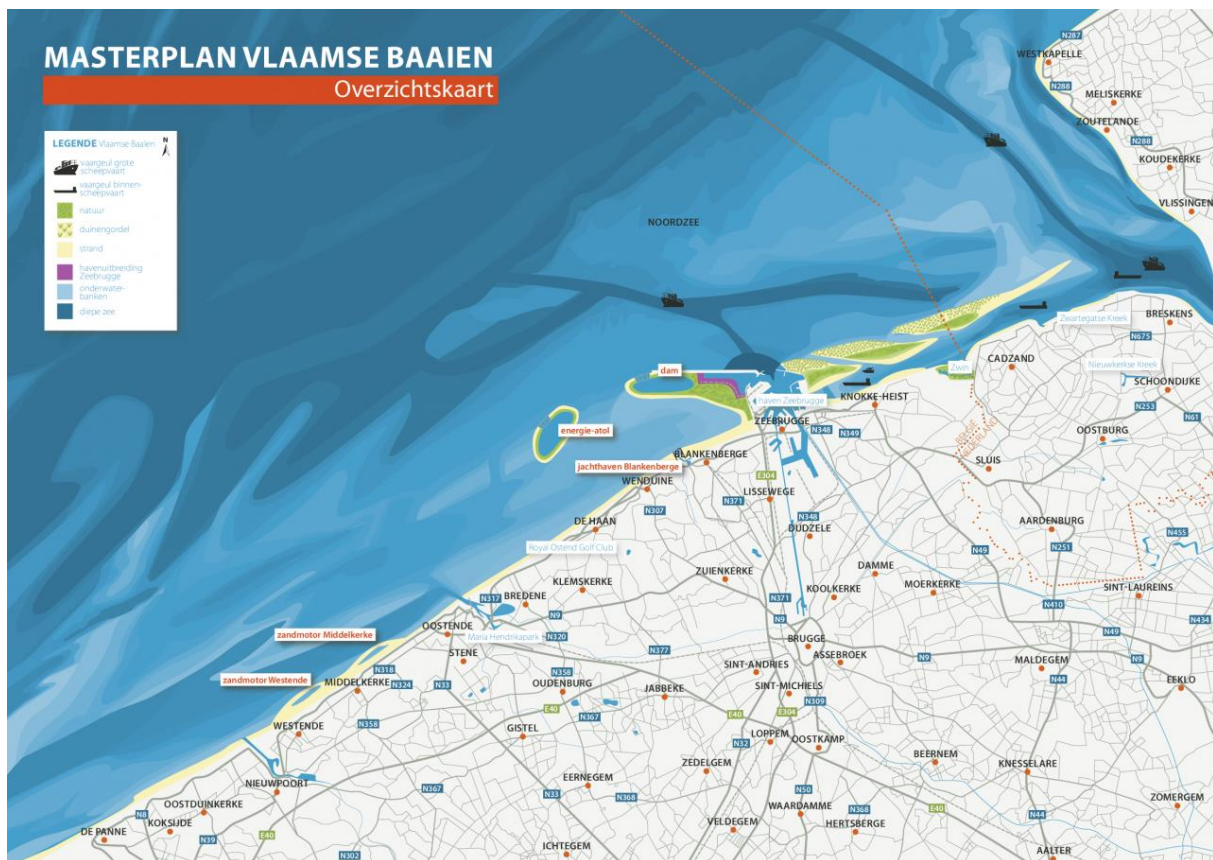
Door de werkgroep strategie werd het bovenstaande doel vertaald in volgende ambitie voor FMC:

Vlaamse bedrijven stimuleren tot samenwerking voor de ontwikkeling, demonstratie en vermarkting van innovatieve oplossingen voor duurzaam kust- en oceaangebeter.

65 Het toenemend belang van de zee, met name de verschillende functies die de zee kan vervullen zowel vanuit economisch als sociaal standpunt, biedt heel wat opportuniteiten voor de bedrijven om samen naar **innovatieve en duurzame oplossingen** te zoeken, deze te **ontwikkelen**, te **testen** en te **vermarkten**, eerst op de thuismarkt en vervolgens internationaal. Duurzaam staat hier niet alleen voor

milieuvriendelijk, maar ook gebruik makend van de kracht van de natuur.

Om ondernemers te bewegen deze stap te zetten is een begeesterend toekomstproject nodig. Het project **Vlaamse Baaien**, een langetermijnvisie op toekomstig duurzaam kustbeheer, biedt de ideale hefboom. Vlaamse Baaien is voor het eerst in mei 2009 aan de bevolking voorgesteld met een schets van wat er mogelijk is in dit systeem, gespiegeld over de komende eeuw. Dit voorstel was gestoeld op 5 pijlers: kustveiligheid, natuurlijkheid, aantrekkelijkheid, duurzaamheid en ontwikkeling. Vlaamse Baaien maakt nu het voorwerp uit van een Masterplan² in de schoot van de Vlaamse Regering en de administratie.

3

² Het Masterplan Vlaamse Baaien is uitgewerkt door een projectgroep onder leiding van het departement Mobiliteit en Openbare Werken zie <http://www.mow.vlaanderen.be/vlaamsebaaien/masterplan.pdf>

2.3 Strategie

80 Uit de haalbaarheidsstudie Flanders Marine³, blijkt dat de bedrijven elkaar onvoldoende kennen en innovatiepotentieel onderbenut is. De Vlaamse maritieme sector heeft behoefte aan een organisatie, die:

- kennis en informatie over de innovaties in de sector verzamelt en verspreidt;
- de juiste partijen (bedrijven, kennisinstellingen en overheid) samenbrengt;
- 85 • roadmaps opstelt samen met de sector;
- collectieve innovatieprojecten initieert.

Concreet wil FMC:

- een netwerk uitbouwen van innovatieve en performante bedrijven;
- de Vlaamse maritieme cluster internationaal vertegenwoordigen;
- 90 • open innovatie en transformatie van de maritieme sector bevorderen, zodat kan ingespeeld worden op de opportuniteiten.

3. Inhoudelijke focus

4

Inhoudelijk focust FMC op 3 thema's, in volgorde van belangrijkheid zijn dit: Vlaamse Baaien, offshore energie en nieuwe ontwikkelingen in het kader van blauwe groei.

95 3.1 Het vlaggenschip : Vlaamse Baaien

100 Het Project Vlaamse Baaien wil ervoor zorgen dat de Belgische kust tegen 2100 aangepast is aan tegen de veranderende klimaatomstandigheden. De kust moet bestand zijn tegen stormen en overstromingen, maar ook aantrekkelijk blijven, de economie kansen geven en zorgen voor duurzame energie. Het plan bestaat uit volgende onderdelen:

- Kustverdediging van de zgn. Primaire Zeewering (nl de strand en duin-reep): hierbij wordt gedacht aan de aanleg van brede gestroomlijnde stranden in een aantal kustdelen (Oostkust), aan "zandmotoren" voor andere kustdelen (Middenkust), dit alles geïntegreerd in het Masterplan Kustveiligheid (2011-2015).
- 105 • Kust-eilanden – naar analogie met de historische, thans verzwolgen kust-eilanden – waarbij zowel invulling gegeven wordt aan de vraag voor natuur-ruimte, als aan kustverdediging, estuaire vaart, huisvesting, recreatie en oplossingen voor duurzame energie.
- Haven-ontwikkelingen, waarin toegankelijkheid, natuurlijkheid en economisch potentieel in

³ Rapport IWT Haalbaarheidsstudie "Flanders Marine", projectnummer 90625, september 2010

harmonie worden uitgebouwd.

110 FMC zal de Vlaamse industrie mobiliseren voor het ontwikkelen van innovatieve concepten die inspelen op projecten binnen het Masterplan die naar verwachting op **korte of middellange termijn** zullen gerealiseerd worden:

- stopcontact op zee
- energie-atol
- 115 • zandmotoren voor Westende en Middelkerke
- verbeteringen in maritieme toegankelijkheid van havens

3.2 De KMO werking: offshore energie

120 Offshore wind energie is in volle ontwikkeling voor de Vlaamse kust. Het onderhoud en de monitoring van de windmolenparken biedt tal van kansen voor Vlaamse KMO's als toeleverancier. FMC zal de opportuniteiten van offshore wind en andere vormen van blauwe energie voor Vlaamse KMO's verder bekend maken en netwerking faciliteren.

3.3 Haalbaarheid van nieuwe ontwikkelingen in het kader van blauwe groei

125 De Europese strategie voor blauwe groei⁴ is opgebouwd rond 5 prioriteitsgebieden: blauwe energie, aquacultuur, maritiem, kust- en cruisetoeisme, mariene minerale hulpbronnen en blauwe biotechnologie. Verschillende van deze domeinen staan in Vlaanderen in de kinderschoenen of zijn onbestaande. FMC zal de evolutie van deze prioriteitsgebieden opvolgen en de haalbaarheid onderzoeken van de creatie van een Vlaamse waardeketen binnen deze domeinen, in eerste instantie
130 voor aquacultuur op zee.

5

4. Doelstellingen

Voor de realisatie van de boven geformuleerde ambitie en strategie, wenst Flanders' Maritime Cluster zich verder te ontwikkelen via volgend pad:

4.1 Het netwerk van maritieme bedrijven en toeleveranciers verder uitbouwen

135 Doelstellingen in dit kader zijn:

- de sector verenigen en kenbaar maken

⁴ Mededeling van de commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Europees economisch en sociaal comité en het comité van de regio's - Blauwe groei Kansen voor duurzame mariene en maritieme groei /* COM/2012/0494 final */

- toeleveranciers uit andere sectoren betrekken om mee creatieve en innovatieve ideeën te ontwikkelen
- kennis en informatie over de sector verzamelen en verspreiden

Acties:

- netwerkactiviteiten
- ledenwerving
- matchmaking
- portfolio

Inhoudelijk wordt ingespeeld op Vlaamse Baaien, blauwe energie, aquacultuur en andere speerpunt domeinen gedefinieerd in de EU strategie voor blauwe groei, met uitzondering van toerisme.

4.2 Innovatiepijler

De ontwikkeling van transformatie- en innovatiestrategieën die inspelen op de behoeften geïnspireerd vanuit de toekomstvisie Vlaamse Baaien, biedt zoals hierboven gesteld een unieke kans voor de Vlaamse mariene en maritieme sector om nieuwe producten en diensten te ontwikkelen, te testen op de thuismarkt en vervolgens internationaal te vermarkten.

Om hier werk van te maken, is een structuur nodig die:

- Kennis en informatie over de innovaties in de sector verzamelt en verspreidt;
- Technologieroadmaps opstelt samen met de sector;
- Collectieve innovatieprojecten initieert;
- De juiste partners (bedrijven/kennisinstellingen) samenbrengt.

De sector schuift hiervoor FMC naar voor. Mogelijke thema's voor innovatie- en demonstratieprojecten in de maritieme sector zijn (niet-exhaustief):

- Kustbescherming : kunstmatige riffen, natuurcompensatie, stabilisatietechnieken met geotextielen, zeewering op natuurlijke wijze (duinen, riffen, beplanting, ...), het gebruik van klei, cohesie verhogende harsen, ...
- Werken met de natuur ('building with nature') en ecosysteem benadering : wieren, geotextielen, slimme verankeringsmethoden (bijvoorbeeld stalen netten), zandmotorsystemen, oeverbescherming, beplanting, ...
- Monitoring : monitoring van zandtransport (eolisch) en/of duinaangroei met camera's of sensoren, monitoringssensoren van morfologische veranderingen van de zeebodem (erosie/sedimentatie), golf-klimaat observaties met behulp van radar of remote-sensing technieken, ...
- Aquacultuur : geïntegreerde aquacultuur, kunstmatige riffen (zie hierboven).

4.3 Open innovatie infrastructuur tot stand brengen en beheren

175

De doelstelling binnen dit thema is het uitbouwen van een kritische infrastructuur voor onderzoek & ontwikkeling- en innovatie in de maritieme sector. De industrie in Vlaanderen heeft behoefte aan mariene innovatielocaties, waar allerlei experimenten en proefnemingen kunnen gebeuren door bedrijven, eventueel in samenwerking met kennisinstellingen. Deze locaties moeten de volgende onderdelen bevatten:

180

- een strandgedeelte, met name een zone die zich uitstrekt vanaf de vooroever onder water (ongeveer -5 m) tot op de kruin van de duinen (met een minimale breedte van 500m);
- een gedeelte in ondiep beschut water (bijv. een zone binnen de havendammen van Oostende);
- 185 • locaties op volle zee, in rekening gebracht de verschillende randvoorwaarden: morfologie van de bodem, golf en getij karakteristieken,... (met minimale dimensies van 500m breedte en 5000m lengte);
- locaties op land:
 - de golfbak Gen4Wave (een initiatief van UGent met steun van KULeuven)
 - 190 ○ de verdere uitbouw van het Marien Station Oostende en/of de serrefaciliteiten in De Haan in samenwerking met VLIZ.

In verticale zin strekken de innovatielocaties in ondiep beschut water en op volle zee zich uit van in de ondergrond, bijvoorbeeld -10 m onder de zeebodem, tot de zeebodem zelf, tot de waterkolom, en tot bijvoorbeeld 100 m boven het waterniveau.

195

De komende jaren dient geijverd te worden voor het tot stand komen van de innovatielocaties en dient een beheerstructuur uitgewerkt te worden.

De beheerder van de innovatielocaties moet de volgende taken op zich nemen:

200

- het verkrijgen van de nodige vergunningen voor de diverse locaties: dit vergt de opmaak van alle nodige voorbereidende studies. Indien de locaties voorzien worden in het marien ruimtelijk plan, kan dit onderdeel beperkt worden;
- het dagelijks beheer van de locaties: dit impliceert de aanpak van de aanvragen en het verlenen van 'slots' van het gebruik van de locaties;
- het monitoren van de locaties.

205

FMC kan deze rol op zich nemen voor de bedrijfswereld, in samenspraak met VLIZ voor wat betreft de wetenschappelijke wereld.

4.4 De Vlaamse maritieme sector internationaal vertegenwoordigen

Acties binnen deze doelstelling zijn:

210

- vertegenwoordiging van de Vlaamse cluster in het netwerk van Europese maritieme clusters
- naar buiten treden met Vlaamse competenties
- aanspreekpunt zijn voor internationale bedrijven en kennisinstellingen

- ondersteunen van buitenlandse missies van partnerorganisaties zoals FIT

5. Organisatiestructuur

Ervan uitgaande dat de cluster ook de taken rond innovatie, wordt volgende structuur vooropgesteld voor de basiswerking van de cluster:

5.1 Basiswerking: 3 VTE

1. Coördinator:

- Verantwoordelijk voor het dagelijks beleid van FMC: operationeel, commercieel, organisatorisch, financieel, personeel, juridisch, dit in nauw overleg met de voorzitter en het dagelijks bestuur;
- Aansturen van het team van FMC;
- Rapporteren aan de Raad van Bestuur van FMC;
- Initiëren, uitwerken en verdedigen van subsidiedossiers en projecten om de langetermijnstrategie van FMC te realiseren, in concreto:
 - ontwikkeling en beheersmodel open infrastructuur
 - opmaak dossier voor aanvraag steun "lichte structuur"
- Operationele contacten met relevante stakeholders uit de mariene en maritieme sector;
- Opmaak van en onderhandelen over samenwerkingsovereenkomsten, onder meer met VLIZ;
- Mee werven van leden;
- Vertegenwoordigen van de cluster in buitenlandse netwerken.

2. Projectontwikkelaar:

- Planning en coördinatie netwerkevenementen;
- Prospectie tijdens netwerkevents en symposia in functie van ledenwerving voor FMC en ontwikkeling van nieuwe projecten;
- Ontwikkeling en uitvoering van projecten die passen binnen de strategie:
 - In afwachting van een geoormerkt budget: via oproepen van Agentschap Ondernemen, IWT, EFRO en Interreg
 - 2014: Zeetex en Energetic Algae, ontwikkeling project binnen de oproep clusters voor industriële ontwikkeling van Agentschap Ondernemen
 - 2015: Energetic Algae en NIB project Aquavalue (ingediend)

3. Administratieve en logistieke ondersteuning:

- Ledenadministratie;
- Communicatie:
 - Beheer website;

- 250
- Opmaak en verzenden nieuwsbrief;
 - Opmaak en verzenden van uitnodigingen events;
 - Creatie portfolio, ...
 - Facturatie en voorbereiding van de boekhouding;
 - Financiële rapportage van de projecten;
- 255
- Logistieke ondersteuning bij netwerkevenementen.

5.2 Bestuursvorm

Raad van Bestuur en Algemene Vergadering:

260 De raad van bestuur bestaat momenteel uit vertegenwoordigers van groep DEME, Jan De Nul, Sioen Industries, havenbestuur Oostende, havenbestuur Antwerpen, POM West-Vlaanderen, Resoc Oostende en de voorzitter (gecoöpteerd). Het is de bedoeling om te evolueren naar een meerderheid bedrijven.

Alle effectieve leden van de vereniging betalen een verhoogde ledenbijdrage, vastgelegd op € 5.000, en zijn lid van de algemene vergadering.

265

Dagelijks Bestuur:

Het dagelijks bestuur bestaat uit de penningmeester, secretaris en voorzitter.